

..raad
..wijz
onder

Doorgeschoten differentiatie in het onderwijsstelsel

Stand van educatief Nederland 2019

11 maart 2020, VECON studiedag 2020

Aanleiding en adviesvraag

Adviesvraag: Kan het onderwijsstelsel nu en in de toekomst zijn maatschappelijke opdracht waarmaken?

Maatschappelijke opdracht:

- Adequate scholing
- Bijdragen aan open, inclusieve, duurzame samenleving en democratische rechtstaat
- Gelegenheid tot scholing, vorming en ontwikkeling voor iedereen toegankelijk

Reflecterend op de ontwikkelingen ziet de raad drie knelpunten ontstaan:

1. Differentiatie versterkt sociale segmentatie
2. Differentiatie draagt bij aan padafhankelijkheid
3. Permanente educatie is geen structureel onderdeel van het stelsel

Sociale segmentatie

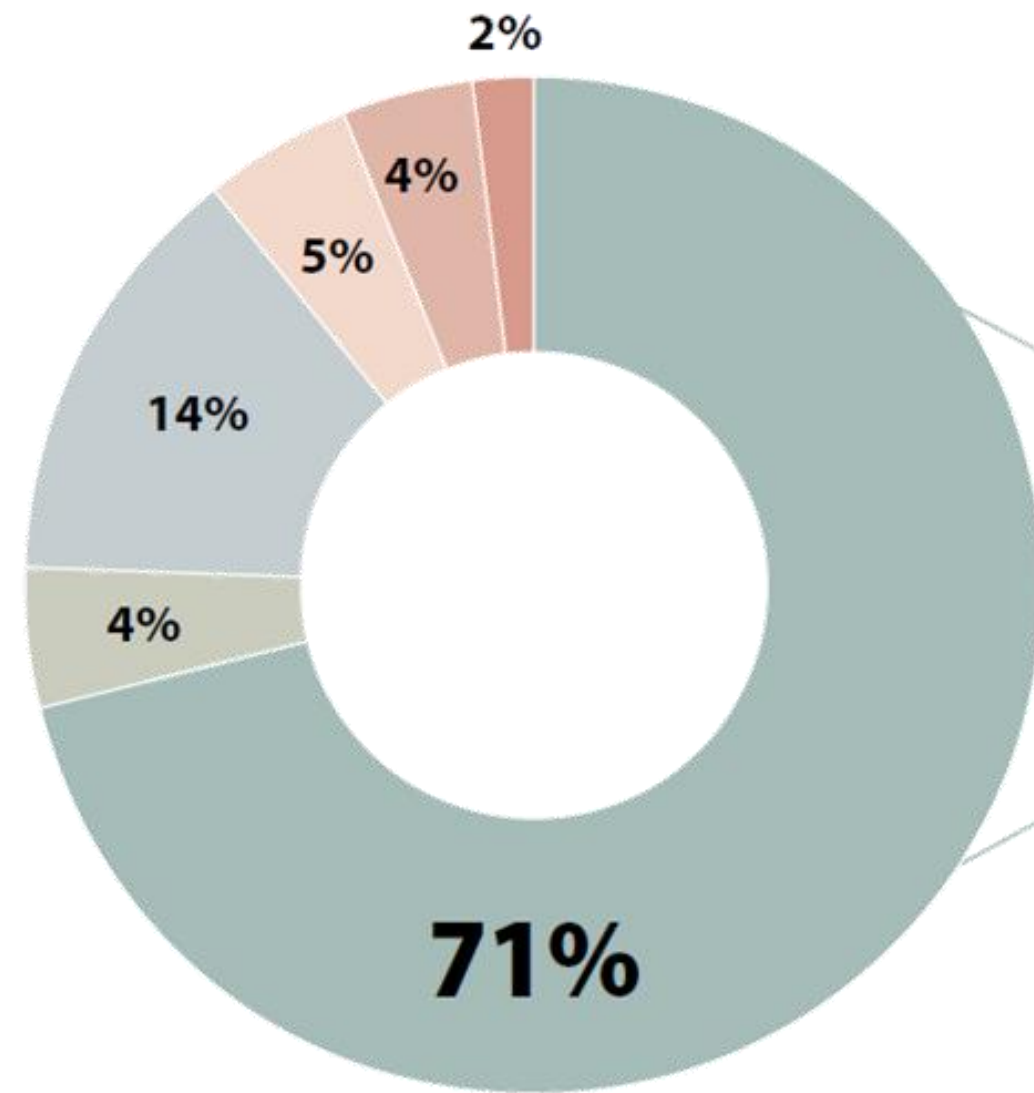
Jongeren van verschillende achtergronden komen elkaar niet meer vanzelfsprekend tegen

- VVE: aparte voorzieningen voor diverse doelgroepen
- PO: woonsegregatie, maar ook schoolkeuze
- VO: schoolkeuze en aparte locaties

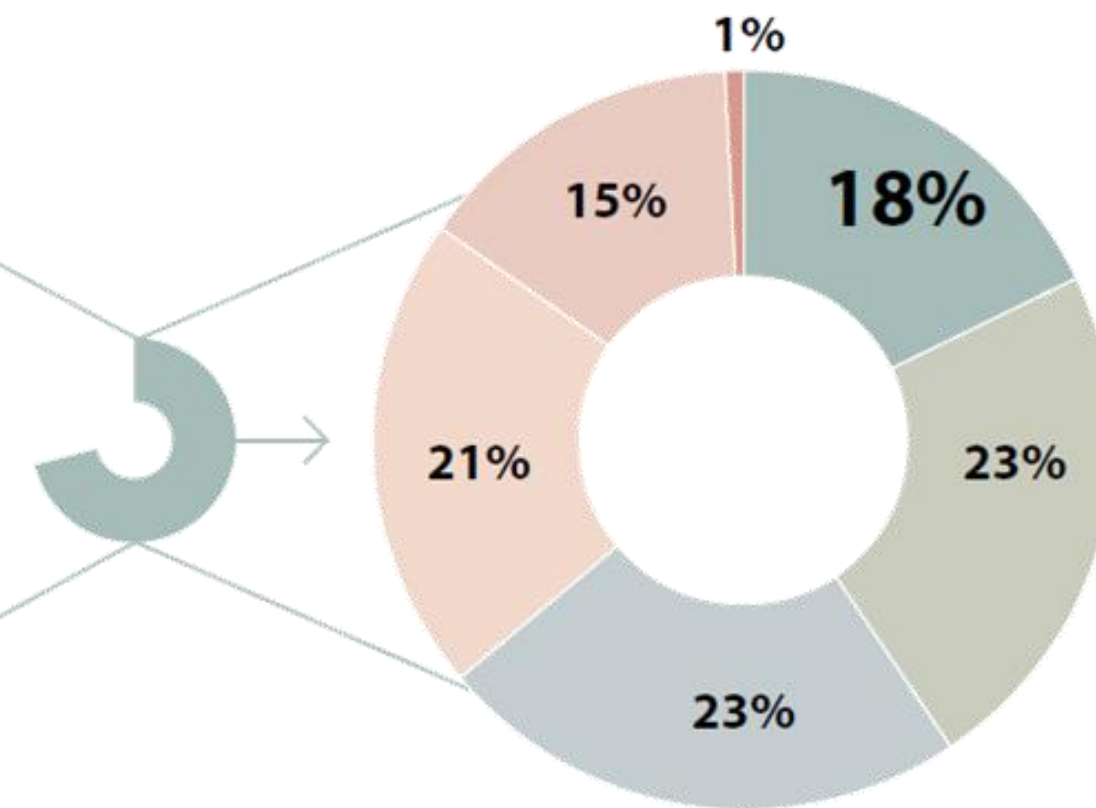
Probleem: bemoeilijkt socialiserende functie onderwijs

Segmentatie: onderwijssoorten vaak op afzonderlijke locaties

- breed: vbo+mavo+havo+vwo
- vbo+mavo óf vbo+mavo+havo
- mavo+havo+vwo
- mavo+havo óf havo+vwo
- categoraal
- praktijk onderwijs

Verdeling van leerlingen in het voortgezet onderwijs, naar aanbod van onderwijssoorten op hun *school*

Verdeling van leerlingen op brede scholengemeenschappen, naar aanbod van onderwijssoorten op hun *locatie*

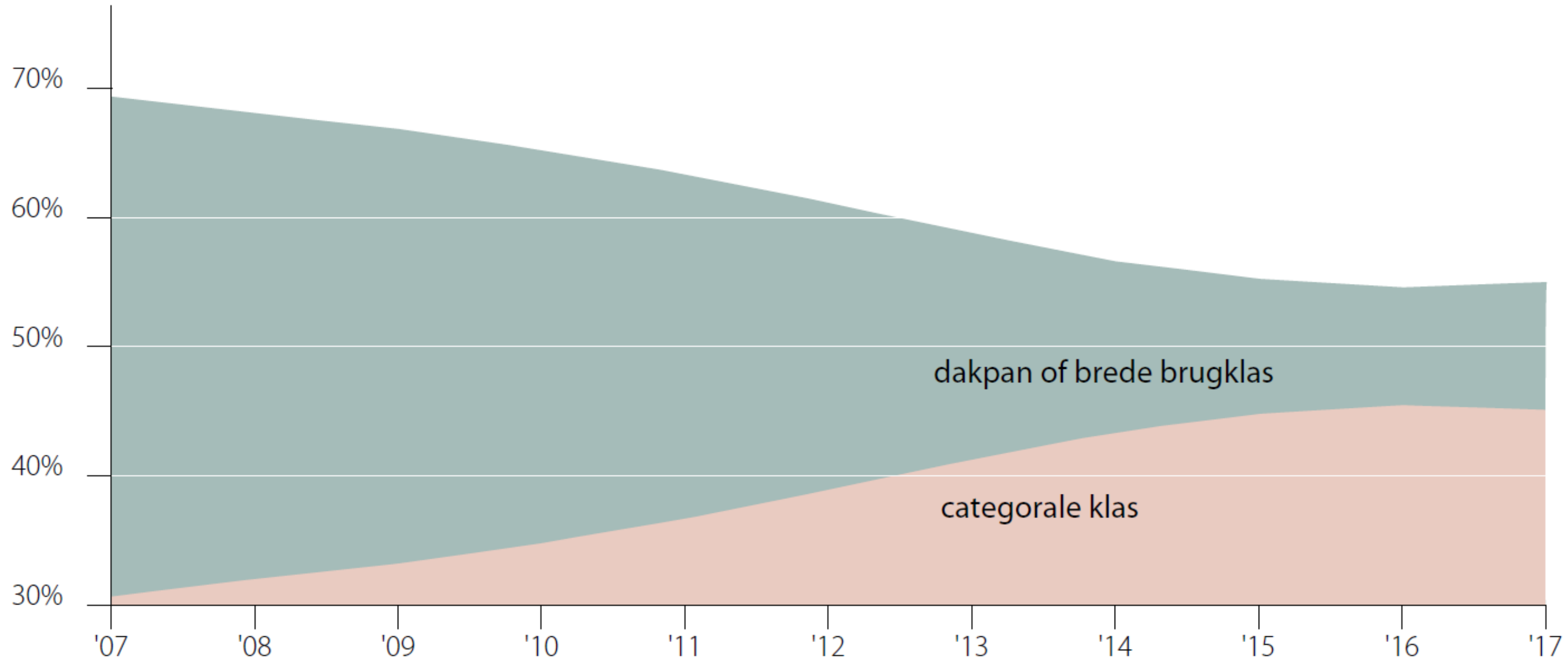
Padafhankelijkheid neemt toe

In gedifferentieerd stelsel is het moeilijk om gelijke kansen te realiseren

Overgangen en selectie:

- Uitval bij overvang
- Vroege selectie en minder correctiemogelijkheden
- Invloed SES neemt toe bij plaatsing vo
- Sterke scheiding avo en beroepsonderwijs
- Meer selectie na vo

Padafhankelijkheid: steeds minder (brede) brugklassen

Verdeling van leerlingen in leerjaar 1 van het voortgezet onderwijs, naar brugklastype

Advies

De raad vindt dat er een fundamentele bezinning nodig is op de inrichting van het onderwijsstelsel om deze op onderdelen aan te passen

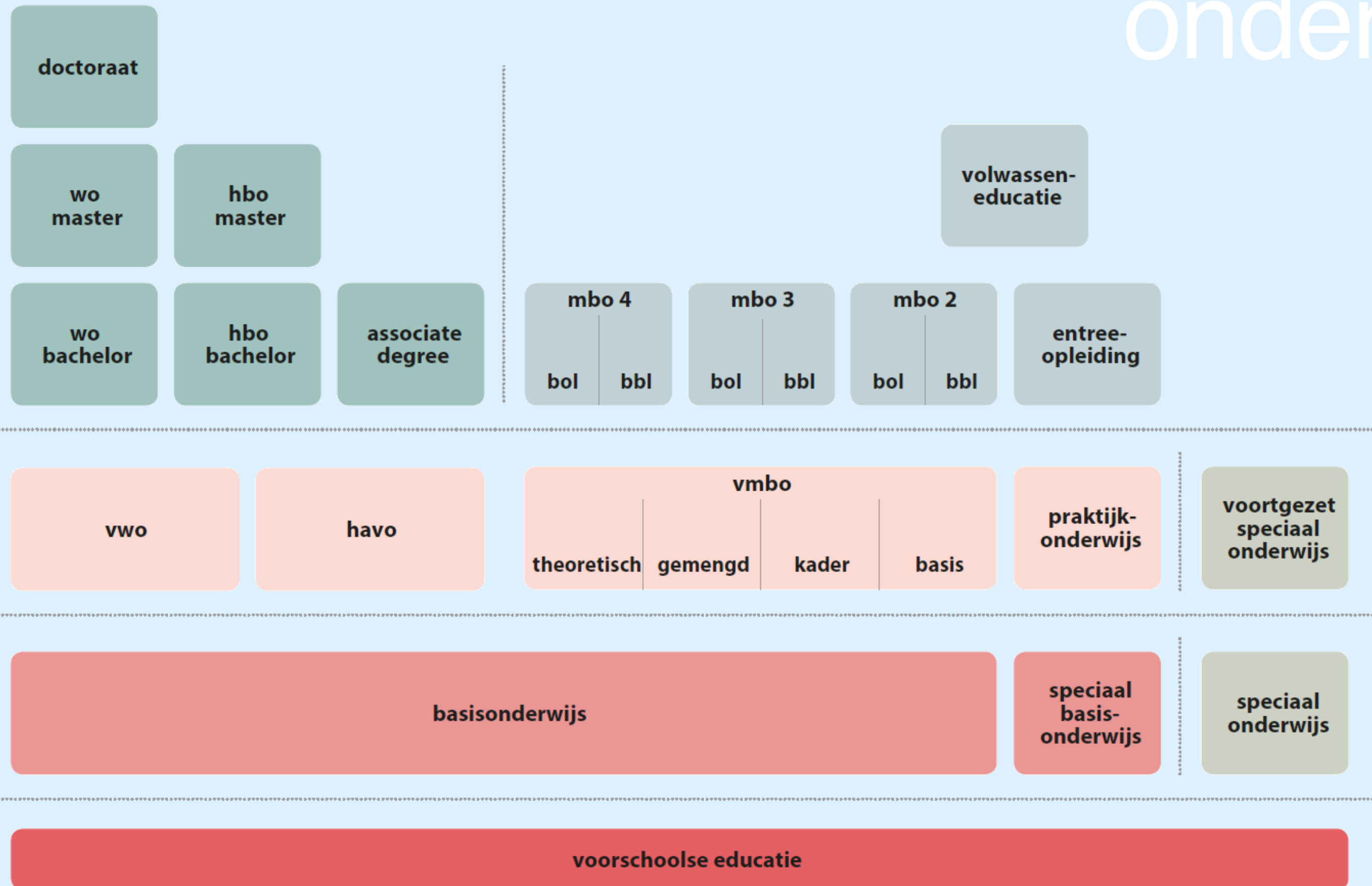
- Discussie te weinig gevoerd: overheid heeft stelselverantwoordelijkheid
- Samenhangende keuzes vanuit maatschappelijk belang: integrale kijk op het stelsel nodig

Vijf vertrekpunten voor aanpassing stelsel

1. Verminder differentiatie waar nuttig en mogelijk
2. Verbind op andere manieren schoolsoorten en opleidingen
3. Stimuleer beroepsgericht onderwijs op het havo en vwo
4. Verminder en verbeter selectie
5. Geef permanente educatie een structurele plek in het onderwijsstelsel

Ons gedifferentieerde stelsel

onderwijsraad

Overgangsbepslissingen vroeg in de schoolloopbaan worden steeds belangrijker

- Wat is precies het probleem? Waar in het stelsel doet het probleem zich voor?
- Hoe zou het probleem opgelost kunnen worden? Wat zou er moeten veranderen in het stelsel?
- Hoe kunnen de vertrekpunten uit het advies van de Onderwijsraad uitgewerkt worden?

Jongeren uit verschillende sociale groepen komen elkaar niet meer vanzelfsprekend tegen in het gedifferentieerde onderwijsstelsel

- Wat is precies het probleem? Waar in het stelsel doet het probleem zich voor?
- Hoe zou het probleem opgelost kunnen worden? Wat zou er moeten veranderen in het stelsel?
- Hoe kunnen de vertrekpunten uit het advies van de Onderwijsraad uitgewerkt worden?

Prins Willem Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag
Nederland

www.onderwijsraad.nl

onderwijsraad